

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 262/07-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. novembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť JUDr. A. L., K., zastúpenej advokátkou JUDr. J. F., K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. A. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. A. L. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiatisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice II **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť JUDr. A. L. trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jej advokátky JUDr. J. F., K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti JUDr. A. L. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. augusta 2007 doručená sťažnosť JUDr. A. L., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. J. F., K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že:

„Žaloba bola podaná na súde 9. augusta 1994. Vo veci bol súdom prvého stupňa vyhlásený rozsudok č. k. 14 C 793/94-93 z 12. 11. 1999, ktorý však bol uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 16 Co 514/00-113 z 22. 2. 2001 zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Napriek tomu, že vec bola krajským súdom vrátená okresnému súdu pred viac ako 6 rokmi, nebola vec doposiaľ ani len neprávoplatne rozhodnutá. Sťažnosťou z 27. apríla 2007 sťažovala som sa u predsedu okresného súdu na prieťahy v konaní. Listom z 3. 5. 2007 mi predseda súdu odpovedal, že uznáva, že v období od 11. 4. 2002 do 25. 7. 2006 došlo k prieťahom. V ďalších obdobiach po vrátení veci krajským súdom prieťahy neuznal za dôvodné s poukazom, že v tomto čase došlo k vytýčeniu 3 pojednávaní. (...)

Z doposiaľ uvedených skutočností a citovaných ustanovení právnych predpisov vyplýva, že v konaní vedenom u odporcu pod sp. zn. 14 C 793/94, v ktorom som

ja účastníčkou, došlo k prietiahom. Prietahy trvajú prinajmenšom od 11. apríla 2002 až doposiaľ, keďže vo veci nebolo stále právoplatne rozhodnuté. (...)

Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci nejde v tomto konaní o žiadnu okolnosť, ktorá by odôvodňovala zaver takej zložitosti veci, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť, resp. odôvodniť doterajší zdĺhavý priebeh konania V konaní ide o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, čo je štandardná občianskoprávna vec.

Z hľadiska kritéria správania účastníka môžem konštatovať, že moje správanie bolo od počiatku aktívne. Na výzvy súdu som vždy v stanovenej lehote odpovedala, na pojednávania som sa prinajmenšom od 11. 4. 2002 dostavila osobne. O spôsobení prietahov z mojej strany nemožno hovoriť. Argument predsedu súdu, podľa ktorého v období od vrátenia veci krajským súdom do 11. 4. 2002, je celkom neprijateľný a nepodstatný z pohľadu celkovej dĺžky konania.

Tretím rozhodujúcim kritériom je postup súdu Predmetné konanie sa začalo 9. augusta 1994. Fakt, že v priebehu konania došlo z rôznych dôvodov niekoľkokrát k zmene zákonného sudcu, nemôže ísť na ťarchu mňa, ako účastníčky konania.

Nachádzam sa teda v stave právnej neistoty. (...) Domnievam sa, že doba, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ je neprimerane dlhá a ničím neospravedliteľná. Právna neistota, v ktorej sa nachádzam už 13 rokov trvá doposiaľ, keďže vo veci stále nebolo právoplatne rozhodnuté.“

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal mu vo veci konať bez zbytočných prietahov a zaplatiť jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 150 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky 27. septembra 2007 predbežne prerokoval a uznesením č. k. III. ÚS 262/07-8 ju prijal na ďalšie konanie.

K sťažnosti sa listom sp. zn. 1 SprV/516/2007 z 9. októbra 2007 vyjadril predseda okresného súdu, ktorý uviedol:

„Návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov bol v danej veci podaný na tunajšom súde dňa 9. 8. 1994 a sťažovateľka má v konaní procesné postavenie žalovanej.

Po výzve na zaplatenie súdneho poplatku zo dňa 28. 12. 1994 boli určené termíny pojednávani na dni 22. 6. 1995, 3. 10. 1995, 24. 10. 1995, 21. 11. 1995, 3. 1. 1996, 24. 1. 1996, 22. 2. 1996, 10. 4. 1996, 9. 5. 1996, 12. 6. 1996, 5. 2. 1997 a 12. 3. 1997. Posledné z uvedených pojednávani bolo odročené na neurčito a termín ďalšieho určený v mesiaci jún 1998 na 16. 7. 1998. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom ustálenia zostatkových hodnôt vecí tvoriacich rozsah BSM. Výsledok mimosúdneho jednania mal byť podľa uznesenia súdu oznámený do 15. 9. 1998. Sťažovateľka na výzvu súdu reagovala až podaním z januára 1999, ku ktorému žalobca predložil stanovisko dňa 19. 3. 1999.

Následne bolo vytýčené pojednávanie na 8. 6. 1999. Ďalšie pojednávania boli určené na dni 5. 10. 1999, 9. 11. 1999 a 12. 11. 1999.

Na poslednom z týchto pojednávani bol vyhlásený rozsudok.

V dôsledku žalobcom podaného odvolania a po vykonaní úkonov potrebných pre predloženie spisu odvolaciemu súdu (opakované urgencie zasielané právnej zástupkyňi žalobcu) bol spis dňa 22. 11. 2000 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 10. 4. 2001, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok tunajšieho súdu zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

Po doručení rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach bol konajúcou sudkyňou určený v júli 2001 termín pojednávania na 4. 10. 2001. Sťažovateľka sa tohto pojednávania nezúčastnila z dôvodu náhlejšej služobnej zaneprázdnenosti. Rovnako ani ďalšieho pojednávania dňa 8. 11. 2001, kde neúčast' ospravedlnil právny zástupca sťažovateľky z dôvodu kolízie pojednávani. Ďalšie pojednávanie, určené na 11. 4. 2002, bolo odročené z dôvodu neprítomnosti žalobcu.

V období od 11. 4. 2002 do 25. 7. 2006 v konaní nebol vykonaný úkon.

Dňa 25. 7. 2006 bolo určené pojednávanie na 24. 10. 2006. Dňa 8. 9. 2006 bol v danom konaní doručený nález ústavného súdu (nachádza sa v spise na č. l. 135 a nasl.).

Pojednávanie zo dňa 24. 10. 2006 bolo odročené na neurčito za účelom predloženia návrhov na doplnenie dokazovania účastníkmi konania.

V novembri 2006 bolo určené pojednávanie na 13. 2. 2007. Na základe žiadosti žalobcu z dôvodu práceneschopnosti jeho právnej zástupkyne bolo pojednávanie odročené na neurčito.

Dňa 26. 4. 2007 podala sťažovateľka žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov v konaní a nasledujúci deň podala sťažnosť na prieťahy v danom konaní.

Za účelom zabezpečenia potrebných podkladov pre zistenie existencie podmienok pre rozhodnutie o žiadosti sťažovateľky boli v mesiaci máj a jún 2007 vykonávané úkony.

Podaním zo dňa 14. 8. 2007 sťažovateľka oznámila, že na svojej žiadosti zo dňa 26. 4. 2007 netrvá.

Dňa 30. 8. 2007 bol určený termín pojednávania na deň 20. 11. 2007. (...)

V období od 11. 4. 2002 do 25. 7. 2006 vo veci nebol vykonaný žiaden úkon a toto obdobie je možné považovať za obdobie existencie zbytočných prieťahov.

Od uvedeného dátumu však súd vo veci koná a vytyčuje pojednávania. Nie je preto zrejmé, z akého dôvodu podala sťažovateľka sťažnosť a následne ústavnú sťažnosť práve v období, keď nečinnosť súdu už netrvala.

Naopak, práve sťažovateľka podala dňa 26. 4. 2007 bez akejkoľvek výzvy súdu žiadosť o oslobodenie od zaplataenia súdneho poplatku, hoci ju súd v tom čase na žiadne platenie súdnych poplatkov nevyzval. Ďalší deň adresovala predsedovi súdu sťažnosť na prieťahy v konaní, pričom v danom období jeho dĺžku nepriaznivo ovplyvnila práve sama sťažovateľka podaním vyššie uvedenej žiadosti. Bez akéhokoľvek zdôvodnenia dňa 14. 8. 2007 oznámila, že na svojej žiadosti netrvá a v priebehu niekoľkých dní podala ústavnú sťažnosť (22. 8. 2007). (...)

Zároveň Vám oznamujem, že netrám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho.“

Rovnaké skutočnosti, ako uviedol okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti, zistil aj ústavný súd z obsahu súdneho spisu a taktiež zistil, že na 15. november 2007 je vo veci stanovený termín pojednávania, keďže okresný súd 27. septembra 2007 vyzval právnu zástupkyňu žalobcu, aby zabezpečila účasť svojho mandanta na pojednávaní.

Sťažovateľka v liste doručenom ústavnému súdu 16. októbra 2007 uviedla, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Ústavný súd sa podrobnejšie nezaoberal hodnotením veci podľa týchto troch kritérií v období do 21. júna 2006, pretože o týchto prietáhoch rozhodol už nálezom č. k. III. ÚS 103/06-20 z uvedeného dňa, s ktorým sa stotožnil.

Ústavný súd už v náleze č. k. III. ÚS 103/06-20 z 21. júna 2006 (sťažnosť E. K.) týkajúcom sa predmetného konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 14 C 793/94 konštatoval, že vo veci došlo k zbytočným prietáhom, a to od 12. marca 1997 (keď bolo pojednávanie odročené na neurčito) do 24. júna 1998 (keď okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. júl 1998) v trvaní 15 mesiacov a od 11. apríla 2002 (keď sa uskutočnilo

pojednávane) do 16. marca 2006 (keď bola ústavnému súdu podaná sťažnosť) v trvaní 3 rokov, čo spolu predstavuje 4 roky a 3 mesiace.

V období od 21. júna 2006 do rozhodnutia ústavného súdu vo veci ďalšie priesťahy v konaní okresného súdu zistené neboli. Okresný súd mal však problémy s doručovaním zásielok sťažovateľke, ktoré jej doručoval prostredníctvom mestskej polície, a sťažovateľka až následne oznámila svoju novú adresu.

Neušlo pozornosti ústavného súdu, že sťažovateľka účelovo požiadala okresný súd o oslobodenie od zaplataenia súdnych poplatkov. V období od 26. apríla 2007 do 22. augusta 2007 okresný súd zisťoval jej majetkové pomery, avšak po ich preukázaní sťažovateľka vzala svoj návrh späť. V tejto časti sa sťažovateľka spolupodieľala na vzniknutých priesťahoch v konaní.

Ústavný súd zastáva názor, že je ústavne neakceptovateľné, aby konanie okresného súdu vo veci trvalo 13 rokov, aj keď v menšej miere sa na tomto stave podieľajú obaja účastníci konania. Z tohto dôvodu ústavný súd hodnotí postup okresného súdu ako porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva sťažovateľky došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 793/94 konať (bod 2 výroku nálezu).

Sťažovateľka si uplatnila priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 150 000 Sk, ktoré odôvodnila tým, že nekonaním okresného súdu je v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky, vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 14 C 793/94 a prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľke v sume 60 000 Sk, pričom vzal do úvahy predmet sporu, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadostučinenia ústavný súd stanovil najmä s ohľadom na zistené obdobia nečinnosti okresného súdu a na uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv. Ústavný súd vzal do úvahy aj čiastočný podiel sťažovateľky na vzniknutých prieťahoch a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel (body 3 a 5 výroku nálezu).

Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadostučinením. Podľa § 1 ods. 3 citovanej vyhlášky výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Právna zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk. Ústavný súd jej priznal trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby

(prevzatie a príprava právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a napísanie sťažnosti) po 2 970 Sk a dvakrát režijný paušál po 178 Sk, čo spolu predstavuje sumu 6 296 Sk, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 4 výroku nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. novembra 2007